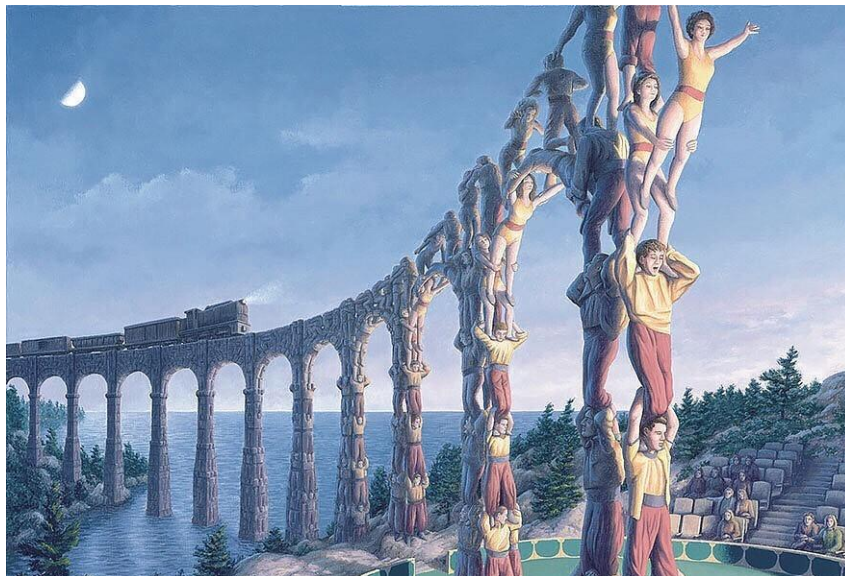

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛИ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
АНАТОЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ТРАКІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЛЮБЛІНСЬКА ВИЩА ШКОЛА (РИКІ, ПОЛЬЩА)
ВИЩА ШКОЛА БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ (ЧЕХАНУВ, ПОЛЬЩА)
МЕЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК В ЛОМЖІ (ПОЛЬЩА)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VI Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2023

УДК 159.98:37.091
Р 64

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №8 від 27.10.2023 р.)

Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 05-06 жовтня 2023 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, В. Є. Кавецький, О. Я. Жизномірська, О. В. Черній, Т. В. Магера, Г. І. Герасимчук, Н. Б. Стрийвус. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. 2023. 320 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 05-06 жовтня 2023 р.

УДК 159.98:37.091

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Мошаренкова Т. В.	
РОЛЬ МІЛІТАРНИХ ТРАДИЦІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПАМ'ЯТІ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	187
Насмінчук І. А.	
РОЗВИТОК МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЯК СКЛАДОВОЇ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	189
Нікольська Н. В.	
ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (CLIL) - ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ.....	191
Німко Н. М.	
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	193
Ноздрова О. П.	
ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	196
Олексюк О. Р.	
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА.....	199
Олійник Г. М., Фіголь Н. А.	
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї.....	201
Олійник О. Й.	
СТВОРЕННЯ РІВНОГО ДОСТУПУ ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ.....	203
Олійник Ю. І.	
ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ.....	205
Пастушок О. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В ЗОНІ БОЙОВИХ ДІЙ ЗА МЕТОДИКОЮ «ДІТИ І ВІЙНА. НАВЧАННЯ ТЕХНІК ЗЦІЛЕННЯ».....	207
Періг І. М.	
РЕАЛІЗАЦІЯ ПСИХОЕДУКАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ З ПИТАНЬ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВЗО.....	209
Петришин Л. Й., Ганджа С. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ УЧНІВ У ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	211
Петровський П. М.	
ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ОПОРНИХ СХЕМ-КОНСПЕКТІВ З МЕТОЮ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ «ОХОРОНИ ПРАЦІ» (З ВЛАСНОГО ДОСВІДУ).....	213
Побережна Л. І.	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА У ДНЗ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ».....	221
Ребуха Л.З.	
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ: РОЛЬ ТА ЗНАЧИМІСТЬ ВИКЛАДАЧА У ЦЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	223
Редько В. Г.	
ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНА СУТНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ІНШОМОВНОГО КОМУНІКАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	224

2. Зеленська О. Ментальне здоров'я – один із найбільших глобальних викликів майбутнього. URL: <https://www.president.gov.ua/news/olena-zelenska-mentalne-zdorovya-odin-iz-najbilshih-globalni-85665>.

3. Костєва Т. Б. Вплив ментального здоров'я // *Наукові праці. Педагогіка*, Випуск 299. Номер 311. С. 38-40.

Петришин Л.Й.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені В.Гнатюка
ludmyla.petryshyn@gmail.com

Ганджа С. І.

аспірант кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
stepan85@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ УЧНІВ У ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження. Україна, як і багато інших країн світу, стикається з проблемою внутрішнього переміщення населення через різноманітні соціальні, економічні та політичні фактори. Ця проблема найбільш гостро відображається і проявляється серед дітей та молоді, які змушені залишати свої домівки, покидати школи, навчальні заклади, друзів у рідних містах і переїжджати в інші регіони країни.

На фоні всіх лих, що зазнають українці в 2022-2023 роках – інтеграція ВПО в освітню систему є надзвичайно важливим завданням, оскільки ця категорія учнів потребує особливої уваги і підтримки для успішного навчання та адаптації до нового середовища. Україна стикається зі значними викликами у забезпеченні доступу ВПО до якісної освіти через велику кількість внутрішньо переміщених осіб, особливості їх мобільності та соціально-економічний стан. Саме через це дана проблема є доволі актуальною на сьогодні і вимагає уважного та обґрунтованого підходу.

Виклад основного матеріалу. В Україні, як і в інших країнах світу, внутрішньо переміщені особи (ВПО) є складною соціальною групою, яка потребує особливої уваги та підтримки у всіх сферах життя. Термін «інтеграція» в широкому значенні цього слова означає об'єднання в єдине ціле раніше різнорідних частин, а в більш вузькому – як соціальний, економічний та політичний процес, що дозволяє різним групам або особистостям, до певної міри зберігаючи свою ідентичність, сприйматися іншими і вливатися в суспільне русло. В основі цього процесу лежить узгодження цілей, мотивів, потреб особистості та соціальних груп в які вони будуть включені [1].

ВПО – це люди, які були вимушені залишити свої домівки через конфлікти, природні катастрофи, репресії або інші небезпечні обставини та переселитися в інші регіони чи міста країни. Відповідно до звіту Міжнародної організації з міграції (МОМ) про внутрішнє переміщення в Україні, а саме проведеного в червні 2023 року 13 раунду репрезентативного оцінювання загального населення України для збору інформації стосовно переміщення, потоків мобільності, намірів та умов для інформаційного забезпечення цільової допомоги населенню, що постраждало від війни можемо спостерігати наступні дані: за оцінками МОМ, станом на 25 травня 2023 року в Україні налічується 5,1 млн. внутрішньо переміщених осіб. Більшість ВПО як і раніше походять зі східних областей України (приблизно 3,4 млн порівняно з приблизно 3,7 млн у раунді 12). Кількість ВПО з південних областей країни зросла від прибіл. 734 000 до прибіл. 867 000 з січня 2023 р. Також визначено 5 основних областей, що активно приймають ВПО: Харківська, Дніпропетровська, м. Київ, Київська область, Одеська та інші області [3]. Наведені області, як зазначає МОМ з січня 2023 року

залишаються практично незмінними. Найбільше переміщуються ті особи, які не виїхали за кордон.

В Україні з початку XXI століття відбувся ряд подій, таких як конфлікт на сході країни, який перейшов у фазу повномасштабної війни. Як можемо спостерігати із даних МОМ це призвело до появи значної кількості внутрішньо переміщених осіб, включаючи дітей шкільного віку. Інтеграція цих учнів у загальну освітню систему породжує численні виклики, оскільки вони можуть мати відмінності в навчальних програмах, мові викладання, психологічному стані та інших аспектах, які потребують уваги.

В інтеграції внутрішньо переміщених осіб (учнів) у освітній процес закладів освіти найважливішими є наступні аспекти:

1) мовна інтеграція. Деякі внутрішньо переміщені учні можуть мати проблеми з мовою викладання, навчання. Необхідно розробляти спеціальні програми підтримки для цієї категорії учнів та забезпечувати доступ до додаткових мовних занять;

2) соціальна адаптація. Внутрішньо переміщені учні зіштовхуються з новим оточенням, соціальними нормами та цінностями. Це може викликати в них стрес та незручності. Освітні заклади повинні створити сприятливу соціальну атмосферу для інтеграції, проводити роботу зі зменшення стигми та виключення, а також забезпечити психологічну допомогу;

3) психологічна адаптація. Психологічна адаптація внутрішньо переміщених учнів є не менш складним процесом, оскільки вони змушені адаптуватися до нового оточення та навчального середовища. Важливо проводити психологічну підтримку та консультування, щоб допомогти учням впоратися з емоційними та психологічними труднощами;

4) адаптація навчальних програм. Головним завданням української системи освіти є створити рівні можливості для всіх учнів, включаючи внутрішньо переміщених осіб. Для цього необхідно розробити індивідуальні навчальні плани, використовувати інноваційні методи навчання та забезпечити доступ до додаткових ресурсів для учнів, які потребують додаткової підтримки;

5) правове регулювання навчальної діяльності ВПО. Законодавче регулювання інтеграції внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в освітній процес в Україні покликане забезпечити їм рівні можливості для навчання та розвитку, не обмежуючи їхніх прав через внутрішнє переміщення. Основні закони та нормативні документи в цій сфері включають[2; 3]:

- Закон України «Про загальну середню освіту»: Цей закон визначає принципи організації загальної середньої освіти, включаючи права ВПО на отримання загальної середньої освіти в загальноосвітніх школах.

- Накази Міністерства освіти і науки України: Міністерство освіти і науки України видає накази та розпорядження, які регулюють питання включення ВПО до освітнього процесу та надають рекомендації щодо організації навчання та підтримки ВПО.

- Закон України «Про вищу освіту»: Цей закон встановлює загальні принципи організації вищої освіти в Україні. Він несе в собі принципи недискримінації та рівних можливостей для всіх громадян, включаючи ВПО, щодо доступу до вищої освіти. Закон також визначає права ВПО на безоплатне або пільгове отримання освіти.

- Програми та проекти міжнародних організацій та громадських організацій: Міжнародні та громадські організації можуть співпрацювати з українськими владними органами для впровадження програм і проектів, спрямованих на інтеграцію ВПО в освітній процес[1; 2].

Однією з ключових складових успішної інтеграції внутрішньо переміщених учнів є підготовка педагогічних кадрів. Вчителі повинні мати необхідні навички і знання, які допоможуть їм адаптувати навчальний процес до потреб цієї групи учнів. Це може включати в себе навчання вчителів специфічним методам роботи з внутрішньо переміщеними учнями та психологічну підготовку для роботи з особами, які пережили стресові ситуації.

Варто зауважити, що інтеграція ВПО – це взаємовигідний процес для обох сторін: самих переселенців та громад, які їх приймають. Перші, навіть коли це учні навчальних закладів, привносять свій інтелектуальний, творчий, трудовий вклад у розвиток громади і цим самим підвищують її потенціал [2].

Висновок. Інтеграція внутрішньо переміщених учнів у освітній процес закладів освіти України є важливим завданням, яке вимагає уважного планування та реалізації у забезпеченні їхнього права на освіту та подальшу адаптацію у новому середовищі. Для досягнення успіху в цій справі необхідно подолати бюрократичні перешкоди, надавати підтримку учням та розробляти спеціалізовані програми для ВПО. Інтеграція ВПО у освітній процес в Україні не лише сприяє їхньому освітньому розвитку, але й сприяє будівництву більш гармонійного суспільства та розвитку країни в цілому.

Література

1. Задорожна С. М. Стан інтеграції внутрішньо переміщених осіб у місцеві громади: соціологічний аспект. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. 2018. № 1 (11). С. 26-35. URL: <http://surl.li/llhab> (дата звернення: 24.09.2023).

2. Швець І. Б., Следь О. М., Біленська М. М. Інтеграція внутрішньо переміщених осіб до приймаючих громад у контексті сучасних соціокультурних викликів. *Регіональна економіка*. 2021. №4 (102). С. 14-21. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-4-2>. (дата звернення: 24.09.2023).

3. Ukraine Internal Displacement Report. General Population Survey Round 13 (11 May - 14 June 2023). URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-13-11-may-14-june-2023> (дата звернення: 24.09.2023).

Петровський П.М.,

викладач, спеціаліст вищої категорії

Вище професійне училище Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця)

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ОПОРНИХ СХЕМ-КОНСПЕКТІВ З МЕТОЮ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ «ОХОРОНИ ПРАЦІ» (З ВЛАСНОГО ДОСВІДУ)

Анотація. Опорні схеми-конспекти з використанням опорних сигналів підвищують якість засвоєння нового матеріалу, сприяють активній участі здобувачів освіти на уроці, структуризації та осмисленню нових знань.

Дану методику доцільно використовувати вчителям і викладачам навчальних дисциплін, під час вивчення яких здобувачам освіти необхідно протягом заняття запам'ятати значний обсяг навчального матеріалу.

Виклад основного матеріалу. Активна участь учнів на занятті та самоаналіз навчальної діяльності значно підвищує якість засвоєння поданого матеріалу. Ще у середині 19-го століття німецький педагог А. Дістерверг стверджував: «Будь-який метод поганий, якщо привчає учня до пасивності, і гарний, якщо пробуджує в ньому самодіяльність» [1].

Активізація діяльності здобувачів освіти під час освітнього процесу стала найважливішою частиною перебудови української школи відповідно до міжнародних загальноосвітніх стандартів. Тому викладач повинен зацікавити учнів інформацією, наприклад, про нові досягнення науково-технічного прогресу; цікавими фактами, що стосуються їхньої професійної діяльності, які можуть стати їм у нагоді на уроках виробничого навчання, що сприятиме підвищенню активності учнів і відповідно позитивно впливатиме на ефективність навчального заняття в цілому.

З власного досвіду можемо виокремити такі чинники, які впливають на підвищення активності учнів під час заняття:

- 1) ініційована учителем активність;